

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 13 (414)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
8 липня 2016 року

Контакти

ТДМУ УКЛАВ УГОДУ ПРО СПІВПРАЦЮ З ІНСТИТУТОМ МЕДИЦИНИ СЕЛА (ЛЮБЛІН, ПОЛЬЩА)

У ТДМУ з офіційним візитом перебувала делегація з Польщі у складі президента вченої ради Інституту медицини села, професора Альфреда Овоца, директора цього закладу, професора Івони Бояр, маршалка Люблінського воєводства Аркадіуша Братковські.

Мета візиту – обговорення напрямків і перспектив міжнародної співпраці ТДМУ та Інститутом медицини села (м. Люблін, Польща).

Результатом зустрічі стало підписання двосторонньої угоди про співпрацю між нашим навчальним закладом і польськими колегами. Гості також взяли участь в урочистому засіданні вченої ради Тернопільського медичного університету з нагоди вручення дипломів випускникам, під час якого

(На передньому плані): директор Інституту медицини села, професор Івона БОЯР, ректор ТДМУ, професор Михайло КОРДА; (на задньому плані, зліва направо): президент вченої ради Інституту медицини села, професор Альфред ОВОЦ і маршалок Люблінського воєводства Аркадіуш БРАТКОВСКИ

Альфреда Овоца прийняли в почесні професори ТДМУ.

Нагадаємо, що у квітні цього року делегація нашого університету відвідала польських партнерів, де детальніше ознайомилася з напрямками діяльності Інституту медицини села. Тоді ж було домовлено про участь науковців ТДМУ у спільних проектах з проблем бореліозу, дослідження токсичності наночастинок та їх комбінацій з іншими

ксенобіотиками, зокрема пестицидами. Особливу увагу приділили можливим спільним науковим проектам з відділом медичної біології, який займається дослідженнями біологічної активності синтетичних речовин і засобів природного походження на клітинних культурах, що планується робити і в нашому університеті.

Прес-служба ТДМУ

ВІТА КОСОВСЬКА: «ПИШАЮСЯ СВОЇМ УНІВЕРСИТЕТОМ»

Віта Косовська закінчила 2 курс медичного факультету. Староста групи. Минулого навчального року отримувала підвищену стипендію.

– Вчитися студенту-медику треба наполегливо й старанно, бо без знань лікарем не станеш, – каже дівчина.

Віта – тернополянка. Закінчила із золотою медаллю Українську гімназію ім. Івана Франка. Розповідає, що обрала медицину, бо виросла в родині медиків і рано усвідомила важливість цієї професії.

– Моя бабуся Леся Михайлівна Заяць працювала маніпуляційною медичною сестрою в міській дитячій лікарні, а згодом, коли побудували обласну дитячу лікарню, була старшою медсестрою офтальмологічного відділення. Загалом стаж її роботи – понад 40 років. Мама – доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ, лікує маленьких пацієнтів в обласній дитячій лікарні.

Відколи себе пам'ятаю, я хотіла бути медиком. У дитинстві любила бувати в бабусі на роботі. Шанобливо дивилася, як працюють медсестри, лікарі. Спостерігала за маленькими дітками. Спочатку вони плакали, але після ліків і медичних маніпуляцій їм ставало краще й вони починали усміхатися. Коли маля одужує – це, мабуть, найбільше щастя для батьків. І для медиків – теж.

Після школи подала документи до кількох медичних вишів, а в підсумку обрала ТДМУ, який посів перше місце в галузевому рейтингу серед всіх медичних ВНЗ України. Тут чудова навчальна та лікувальна база, де ми отримуємо і знання, і практичні навички. Пишаюся своїм університетом.

– Чим особливо запам'ятався минулий навчальний рік?

– Цікавих подій було багато. Зокрема, Міжнародний медичний конгрес студентів і молодих вчених, який традиційно відбу-

вається наприкінці квітня на базі університетського навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина». На секції «Експериментальна медицина» я представила свою наукову роботу «Зміна показників гуморальної ланки імунітету при комбінованій травмі». Посіла 1 місце та отримала диплом. Під час досліджень моїм науковим керівником була завідувач кафедри біохімії, професор Світлана Романівна Підручна. Я вперше виступала на такому представницькому форумі й, звичайно, хвилювалася. Але дебют виявився успішним. Це надихає працювати й надалі над обраною тематикою.

– Серед лікарських спеці-

ВІДМІННИК НАВЧАННЯ

альностей вам особливо подобається...

– ... педіатрія. Дуже люблю дітей та легко знаходжу з ними спільну мову. Вмію і заспокоїти, і розвеселити. Можливо, це мамині гени даються взнаки. Адже моя мама лікує дитячі хвороби, і я бачила, як вона працює.

– Існує думка, що лікувати маленьких пацієнтів ще складніше, ніж дорослих.

– Можливо, але діти щирі, не вміють обманювати. Щоправда, вони можуть вередувати, але за правильного підходу швидко заспокоюються та дають себе оглянути.

(Продовження на стор. 5)

ОНОВЛЕНА БІБЛІОТЕКА ТДМУ ГОТОВА ДО НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Упродовж останнього часу бібліотека нашого університету зазнала значних змін. Завершили ремонтні роботи на першому та другому поверхах книгозбірні. Першими нові умови роботи в бібліотеці оцінили члени вченої ради, засідання якої відбулося в оновленій читальній залі.

Отже, читальна зала для викладачів, аспірантів і студентів тепер розташована на другому поверсі та розділена на кілька функціональних зон. Тут є місце для роботи з документами, для проведення конференцій, зустрічей, презентацій, інтернет-клас на 12 робочих місць, сектор періодичних видань, тощо. Приміщення облаштували зручними та функціональними меблями. Особливої уваги заслуговують спеціальні стелажі для зберігання та демонстрації періодичних видань. Вони складаються з відділень, де зберігають періодичні видання. Дверцята кожної скриньки є одночасно експозиційною поверхнею для періодичних видань. Завдяки таким стелажам користувачі мають можливість самостійно ознайомлюватися з переліком періодичних видань, наявних у бібліотеці, добирати потрібну для роботи періодику.

Прикрасили залу й виставкові стелажі.

Також облаштували автоматизовані робочі місця для бібліотекарів. Завдяки запровадженню АБІС ІРБІС та штриховому кодуванню документів книговидачу в читальній залі відтепер здійснюють в автоматизованому режимі.

На першому поверсі бібліотеки зорганізували залу каталогів і картотек. Тут користувачі можуть отримати довідку про наявність того чи іншого видання у бібліотеці, здійснивши пошук в електронному чи традиційному (паперовому) каталозі. Для зручності пошуку в електронному каталозі в каталожній залі встановили спеціальні пошукові термінали. Аби користувачі в разі потреби могли отримати кваліфіковану допомогу щодо пошуку в бібліотечних каталогах, у залі постійно працює черговий бібліограф.

У зоні відпочинку розташовано зручні дивани, крісла та журнальні столики. Тут відвідувачі бібліотеки можуть погортати газету чи журнал, почитати книгу тощо.

Відремонтували туалети на першому поверсі. Крім того, роз-

Під час освячення оновленої бібліотеки

почали переоблаштування приміщень книгосховищ.

Для зручності роботи користувачів перепід'єднали головний корпус бібліотеки до Інтернету (замінили виту пару, через яку здійснюють під'єднання на оптоволоконний кабель), перепроклали внутрішню мережу бібліотеки задля її оптимізації та покращення роботи комп'ютерної техніки. Запровадили Wi-Fi-доступ до всесвітньої павутини.

Оновили комп'ютерний парк бібліотеки. Триває встановлення мультимедійного обладнання в читальній залі, збільшили кількість автоматизованих робочих місць для користувачів і працівників бібліотеки.

У роботу бібліотеки впроваджують автоматизовану інформаційно-бібліотечну систему, яка сприяє якіснішому та швидшому задоволенню потреб користувачів, забезпечує якісний доступ до електронних каталогів, інших бібліографічних баз даних. Встановлення системи ІРБІС-64 дало можливість здійснювати автоматизовану книговидачу, покращити контроль за рухом бібліотечного фонду тощо.

За допомогою системи ІРБІС 64 у бібліотеці створені та підтримують шість баз даних:

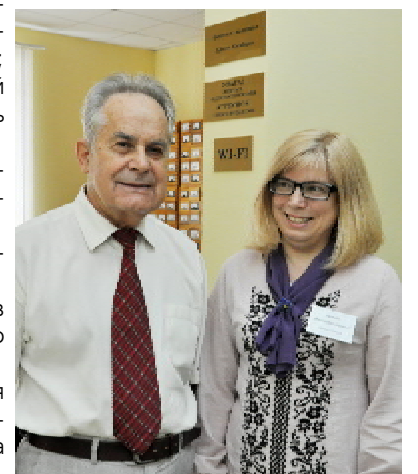
- каталог книг бібліотеки ТДМУ (формують з 2015 р.);
- каталог дисертацій, авторефератів дисертацій, магістерських робіт (формують з 2016 р.);
- предметний каталог статей з фахових періодичних видань (формують з 2015 р.);
- систематична картотека статей з періодичних видань (формують з 2016 р.);
- краєзнавча картотека (формують з 2016 р.);
- картотека праць викладачів ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського (формують з 2015 р.).

Задля повнішого задоволення інформаційних потреб користувачів цього року бібліотека ТДМУ стала учасником корпоративної медичних бібліотек України. Це дозволило отримувати інформацію про зміст 317 медичних журналів (217 українських і 100 зарубіжних), повніше та якісніше поповнювати предметний каталог, замовляти для користувачів скан-копії статей із журналів, які не передплачує університетська книгозбірня.

Для поповнення та оновлення бібліотечного фонду в квітні 2016 року було оголошено відкриті конкурсні торги (тендер) із закупівлі підручників для бібліотеки. Торги відбулися 30

травня 2016 року. За їх результатами бібліотечний фонд поповнить 4 130 примірників підручників 83-х назв українською та англійською мовами на суму понад 1 млн. грн. Це значно покращить показник книгозабезпечення студентів навчальними виданнями.

Аби популяризувати бібліотечні фонди та задля задоволення інформаційних потреб користувачів, у бібліотеці ТДМУ зорганізують книжкові виставки, проводяться дні інформації (передостання п'ятниця кожного місяця), дні кафедри, зустрічі, презентації, навчальні курси тощо, створюють бюлетені нових надходжень, віртуальні виставки на сайті університету, підтримують бібліотеч-

Член-кореспондент НАМН України, професор ТДМУ Михайло АНДРЕЙЧИН і директор бібліотеки Олена ПРОЦІВ

ний сайт і блог, публікують дописи в університетській газеті «Медична академія».

Бібліотека ТДМУ працює: під час навчального року щоденно з 9.30 до 21.00, а під час літніх канікул з понеділка до п'ятниці з 10.30 до 18.00 години, вихідні – субота, неділя.

**Олена ПРОЦІВ,
директор бібліотеки ТДМУ**

УСПІХ

ВДРУГЕ СТАЛА СТИПЕНДІАТКОЮ ФОНДУ ВІКТОРА ПІНЧУКА

Студентці ТДМУ Богдані Перевізік цього року знову вдалося увійти до сотні кращих, які впродовж року отримуватимуть стипендію від Фонду Віктора Пінчука. Богдана покращила свій результат порівняно з попереднім роком і піднялася на дві сходинки вище – вона посіла 34 місце.

Зазначимо, що стипендіатів програми відбирають щорічно на відкритому всеукраїнському конкурсі. До участі запрошують

усіх студентів 3-6 курсів денної форми навчання українських вищих навчальних закладів четвертого рівня акредитації та ВНЗ-партнерів програми. Критерії добору – високий рівень фахових знань, самостійна наукова робота, лідерські, комунікаційні та творчі здібності. Для участі у конкурсі щороку подають заяву понад тисячу молодих людей з усієї України.

Згідно з рішенням правління Всеукраїнської благодійної органі-

зації «Фонд Віктора Пінчука – соціальна ініціатива» переможцями є ті конкурсанти, підсумкова оцінка яких дорівнює або вища за 71,56 балів у загальному рейтингу конкурсантів. Таким чином, конкурсантів, які зайняли у загальному рейтингу позицію з 1 по 100 вважають стипендіатами вищезгаданої програми. Загалом цей проєкт – це перша приватна загальнонаціональна програма з підтримки талановитої молоді. Її головна мета – сприяти форму-

ванню та зміцненню нового покоління інтелектуальної та ділової еліти країни.

На розгляд комісії Богдана Перевізік подала свою наукову роботу на тему «Ефективність використання глюкокортикостероїдів в комплексній терапії важкого сепсису і гострого респіраторного дистресссиндрому на фоні важкої черепно-мозкової травми». Її студентка виконала під керівництвом завідувача кафедри анестезіології та реаніматології, професора Олександра Олійника.

Окрім наукового дослідження, потрібно було надати два рекомендаційні листи. Один з них від наукового керівника, інший – від особи, яка може підтвердити

наукову діяльність конкурсанта. Також потрібно було надіслати добірку наукових праць, грамоти, подяки, дані про громадську діяльність і т.д.

Не було жодних обмежень щодо кількості учасників від одного вишу, тому Богдана радить своїм колегам не втрачати шансів і постійно брати участь у різних програмах. Також не обмежують і кількість разів подання на конкурс від однієї і тієї ж людини.

Ще кілька студентів з тернопільських вишів пробували власні сили у цьому конкурсі, але стипендіатом стала лише Богдана Перевізік.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,
Л. ХМІЛЯР,
М. ВАСИЛЕЧКО**
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
Майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail **hazeta.univer@gmail.com**

Засновники:
Тернопільський
державний університет
ім. І.Я. Горбачевського,
управління охорони здоров'я
облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 3,33 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Терно-
пільському
державному університеті
ім. І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
Майдан Волі, 1.

ОЛЕНА ВЕНГЕР: «ДОПОМОГА ПАЦІЄНТАМ З ПТСР МАЄ БУТИ ПРОФЕСІЙНОЮ»

Військове протистояння, яке розгорнуло на Сході України російський агресор, трагічна загибель тисяч людей спричинили гострі стресові ситуації, що виходять за межі звичного людського досвіду. Ці реалії змушують медиків уже замислитися над тим, як лікувати посттравматичний стресовий розлад. Адже, як засвідчує світовий досвід, проблема ця постане, й доволі гостро, вже у найближчому майбутньому. Особливо важливе питання — підготовка медичних кадрів, які зможуть надати якісну меддопомогу пацієнтам з ПТСР на рівні сучасних міжнародних стандартів.

Активну позицію щодо вивчення психологічних аспектів посттравматичного стресового синдрому в осіб, які пережили збройні конфлікти та інші психотравмуючі події, утримує кафедра неврології, психіатрії, наркології та медичної психології ТДМУ. В полі зору науковців — сучасні підходи до діагностики та лікування посттравматичного стресового синдрому, наукові дослідження щодо особливостей клінічної картини та когнітивних порушень у тих, хто брав участь у бойових діях. Фахівці кафедри розробили та впровадили у клінічну практику терапевтичну програму для таких пацієнтів, з урахуванням профілактичних заходів тривалістю до трьох років. Детальніше про усі інновації — у розмові з **доцентом кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології нашого університету Оленою ВЕНГЕР**.

— **Олено Петрівно, як виник задум не лише створити терапевтичну програму лікування пацієнтів з ПТСР, але й навчити інших фахівців надавати психологічну допомогу?**

— Понад рік тому наш університет за підтримки університету імені Гранта МакЮена (Едмонтон, Канада) ініціював проект «Сестринська ініціатива — медсестри щодо полегшення психічної травми», в рамках якого в навчальний процес підготовки медичних сестер ввели елективний курс «Посттравматичний стресовий розлад».

Апробація елективного курсу для медсестер відбулася на базі бакалаврату ННІ медсестринства ТДМУ. Координатори цього проекту — ректор ТДМУ, професор Михайло Корда та директор навчально-наукового інституту медсестринства ТДМУ, доцент Світлана Ястремська наголос ставили на тому, щоб викласти його професійно. Тож запросили до співпраці викладачів кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології нашого університету. Кілька місяців команда науковців працювала над створенням навчальної програми елективного курсу — опрацюва-

ли матеріали, які надали канадські партнери, перекладали, структурували лекційні виклади, практичні заняття. В основу поклали досвід фахівців Канади, але багато власних напрацювань додали й наші науковці, використавши матеріали зі своєї практики. Курс адаптували до сучасних українських реалій. До речі, канадська сторона запропонувала нам уже готовий для втілення проект, а було це в онлайн режимі, але ми не погодилися на таку односторонність, бо вважали, що й самі досягли певних результатів у цій царині. Вже під час зустрічі, коли гості з-за океану завітали до ТДМУ, ми були дещо вражені масштабною та перспективами цієї теми, відчувши, це тривала праця. Канадські партнери запропонували детальне вивчення цієї проблеми не лише з впровадженням короткочасних елементів і дій, а й глибоким аналізом і навчанням. Отож, розуміючи всю важливість ситуації, викладачі кафедри розпочали свою діяльність у проекті й до початку навчального 2015-2016 року ми вже розробили робочу програму та методичне забезпечення викладання цього елективного курсу, що складається з десяти шестигодинних практичних занять і п'яти лекцій з мультимедійним супроводом. Програма передбачає вивчення посттравматичних стресових розладів і закріплення отриманих знань. Увесь зібраний матеріал розмістили у сигнальному примірнику підручника для медсестер «Посттравматичний стресовий розлад», який містить п'ять великих розділів, що стосуються багатьох аспектів психологічної травми, посттравматичного стресового розладу, роботи з тими категоріями фахівців, яких може торкнутися синдром професійного вигорання — медиків, волонтерів, МНСників, соціальних працівників.

Варто зазначити, що у викладанні цього курсу ми навчали медсестер-бакалаврів не лише способу розпізнавання посттравматичних стресових розладів, але й нових методів діагностики. По суті, на кожному занятті практикували роботу з діагностичними шкалами, це наші власні розробки, навчали правильного визначення клінічних симптомів посттравматичного стресового розладу, визначили критерії виявлення професійного вигорання, особистісних змін пацієнта. Фахівці нашої кафедри розробили оцінки стану пацієнта до лікування ПТСР і після, аби визначити ефективність терапевтичної дії, впровадили їх у діяльність

лікувального закладу та, ясна річ, навчали цієї методики й медсестер. Ефективність цієї програми ми побачили завдяки анкетуванню, яке розробили викладачі нашої кафедри. Аби об'єктивно виявити рівень знань і вмінь студентів, ми запропонували їм відповідати на запитання анкети до та після вивчення курсу. І якщо до початку занять вони ледь могли відповідати на одне чи два із запитань і відповіді були доволі абстрактними, то вже після вивчення курсу вони ґрунтовно відповідали чи не на всі запитання анкети.

— **Окрім навчальної роботи зі студентами, ви ще й активно впроваджуєте свій науковий доробок в клінічну практику.**

— Кілька років тому на базі нашої кафедри створили загін

Олена ВЕНГЕР, доцент ТДМУ

миттєвого реагування для психологічної допомоги постраждалим внаслідок надзвичайних ситуацій. Ясна річ, він був зорієнтований на «мирних» мешканців, ніхто й гадки не мав, що в Україні розгорнеться справжня неоголошена війна та нашими пацієнтами стануть уже військові. Україна стала зоною особливих нервових потрясінь, гинуть військові й мирні жителі. Провідні фахівці з психіатрії МОЗ України активно обмірковують шляхи розв'язання цієї проблеми. Адже за екстрапольованими даними, в Україні на посттравматичний стресовий розлад страждає нині понад 912 тисяч осіб, серед яких — й мирні мешканці. Нині, коли і медики, і психологи, і волонтери значну увагу приділяють учасникам бойових дій, з поля зору чомусь зникають проблеми мирного населення. І вже найближчими роками нас очікує нова генерація пацієнтів, адже у 50-80 % осіб, які пережили важкий стрес, розвиваються клінічно оформлені розлади, серед яких ПТСР займає провідне місце. Не втішні й висновки, що ґрунтуються на катанезі даних учасників бойових дій

в Афганістані та В'єтнамі, які прогнозують суттєвий показник зростання та основну категорію пацієнтів з ПТСР впродовж десятиліть. Якщо ж додати сюди родичів постраждалих осіб та переселенців зі сходу країни, то цифра вимальовується значима. Особливо ця ситуація позначається на дітях, які були в зоні АТО та отримали стрес, бачу, які вони стривожені, налякані, а це ж — наше майбутнє.

У Тернопільській обласній психоневрологічній лікарні, яка є клінічною базою нашої кафедри, обстежили 67 учасників бойових дій у зоні проведення АТО й виділили низку чинників, прикметних для цих розладів. Варто зазначити, що психічні порушення у постраждалих при збройних конфліктах переважно зумовлені бойовим стресом. Основними серед них були фонові психотравмуючі фактори, особливості індивідуальних реакцій на вітальну загрозу, психічний та загальний шок у час бойових дій, поранення тощо.

— **Які ж діагнози ставили своїм пацієнтам?**

— У спектр відхилень психічного стану комбатантів потрапили різновиди розладу адаптації: бойова стресова реакція, бойова втома, посттравматичний стресовий розлад, реактивні стани, найважчі форми бойової психогенної патології. Увагу спеціалістів хоча привернути до особливостей клінічної картини таких пацієнтів, яких ми умовно поділили на дві групи реагувань. Одна частина з них характеризувалася експлозивними вибуховими реакціями, а інші навпаки «залишалися в собі», не хотіли спілкуватися, всіляко уникали міжособистісних контактів, але в усіх ми діагностували астеничний синдром. Тому терапевтичне лікування призначали, орієнтуючись на ці чинники. Першим призначали аксіолітики та малі дози нейрорептиків, але для всіх пацієнтів обов'язковими були сеанси психотерапії. Варто зауважити, що в осіб, які зазнали впливу бойового стресу, ми спостерігали збільшений рівень загальної захворюваності на соматичні розлади (при цьому психічна та соматична патологія взаємообтяжують одна одну). Примітно, що соматичні прояви у цих пацієнтів були яскраво вираженими, тобто в одного пацієнта діагностували 4-5 соматичних захворювань. Загострювалися не тільки хронічні недуги, але й уперше виявлені захворювання, приміром, бронхолегеневої системи чи шлунко-кишкового тракту. Тому запрошували до співпраці суміжних фахівців. Також ми зауважили, що ті, хто перебував в зоні бойових дій понад три місяці, потребували

довготривалої медикаментозної корекції. За час лікування в багатьох пацієнтів сформувалися негативні психологічні стресові реакції, які мали демонстративний або опозиційно-викликаючий характер. Вони висловлювали своє невдоволення з приводу лікування, побутових умов перебування в медзакладі, харчування. І проявляли це невдоволення у доволі демонстративній формі, болісно сприймали якісь дії тих, хто їх оточував, вимагали до себе посиленої уваги. Розуміючи це, ми намагалися вплинути на цей процес комплексно: з допомогою медикаментозного лікування та реабілітаційних заходів. З одного боку, в процесі комплексних лікувально-реабілітаційних заходів спостерігалося достатньо швидке покращення суб'єктивного стану — кількість скарг на стан здоров'я та рівень ситуаційної тривогі помітно зменшувалися, але при цьому ми зауважили деяке зниження показників поведінкової саморегуляції, моральної нормативності та здатності до успішного спілкування з оточуючими. У цій ситуації, зокрема в лікувальному процесі, немаловажливу роль відіграла психотерапія, зокрема, сімейна психотерапія. Багато з комбатантів розповідали, що відчувають значні проблеми, коли перебувають у колі сім'ї, кажуть, що відчуття таке, ніби перебувають у закритому просторі, як риба, яку позбавили кисню в акваріумі. «Спостерігаючи за своєю дитиною, не можу на неї позитивно відреагувати», — розповідав один з пацієнтів. Деякі з них були занепокоєні тим, що не можуть знайти себе в мирному житті, тому їм потрібно знову повертатися в зону бойових дій, де все діє, мов злагоджений механізм, надходить чітка «низка» команд, які ти виконуєш, і не потрібно замислюватися над тим, як діяти. Повернувшись додому, їм непросто знайти свою нішу в житті, адже потрібно починати все спочатку. Тож головне завдання лікаря та медсестри — допомогти такій людині соціально адаптуватися.

— **Інколи люди сумніваються чи не вірять у результати лікування, тому й намагаються впоратися самотужки, оминаючи фахівців. Чи існує ефективна терапія щодо подолання ПТСР у комбатантів?**

— Існує. Виходячи із соціальних, психологічних потреб цих пацієнтів, ми розробили комплексну програму їхньої реабілітації. Вона ґрунтується на раціональній, поведінковій психотерапії, застосовували біхевіор-терапію, а також пацієнти відвідували стрес-менеджмент, який щодня проводять спеціально підготовлені фахівці лікарні. Зважаючи на те, що психотерапевтичні заходи — це лікування не одного дня, **(Продовження на стор. 4)**

ОЛЕНА ВЕНГЕР: «ДОПОМОГА ПАЦІЄНТАМ З ПТСР МАЄ БУТИ ПРОФЕСІЙНОЮ»

(Закінчення. Поч. на стор. 3)
пацієнти й після виписки з лікарні приходять на ці заняття. Серед медикаментозних і психотерапевтичних методів лікування наголос ставимо саме на соціалізацію комбатантів, який значно пришвидшує їх входження у мирні будні життя.

Особливу увагу медпрацівників мені хотілося б привернути до когнітивних порушень. Фахівці нашої кафедри розробили спеціальні опитувальники для їх виявлення. Як з'ясувалося у процесі діагностичних тестувань з комбатантами, когнітивні симптоми не завжди виступають на перші позиції, проте згодом доволі яскраво можуть проявитися. Як приклад, можна навести знижену здатність мислити або концентрувати увагу, їм важко самостійно приймати рішення. По суті, щоденно наші фахівці звертали увагу на моменти психомоторного збудження або, навпаки, загальмованості (за спостереженнями інших людей, а не тільки за суб'єктивними відчуттями неспокою або загальмованості). Пригадую, як один з комбатантів розповідав, коли йому надійшов сигнал і потрібно було миттєво прийняти рішення, він не зміг сконцентруватися, вагаючись у правильності своїх дій, хоча чітко усвідомлював, що від нього залежить життя побратимів. Він так і не встиг вчасно дати команду, щоб один з бійців заховався в бліндаж, натомість закрив його власним тілом. Наслідок — обоє отримали фізичну травму та важкий стресовий розлад. У таких випадках ми застосуємо й медикаментозну терапію — ноотропи та антидепресанти, які ефективні при важких депресіях, у них швидкий початок дії, здатність усувати резидуальну симптоматику та підвищувати якість ремісії. Навіть найпростіші з них демонструють добрі результати. Ми розробили та впровадили у клінічну практику терапевтичну програму для таких пацієнтів, що містить засоби фармакотерапії, з комбінуванням антидепресантів, транквілізаторів, тимостабілізаторів, ноотропних препаратів та психотерапію, а на завершальному етапі — профілактичну терапію тривалістю до трьох років.

Узагалі ж посттравматичний стресовий розлад — це нормальна реакція організму на екстремальну ситуацію. І завдання психіатра у подоланні цієї проблеми полягає в тому, щоб змінити лікування в майбутньому, даючи пацієнтам, крім доброго самопочуття, ще й можливість думати краще та досягати більшого.

Лариса ЛУКАЩУК

НАУКОВІ ЗАХОДИ

УКРАЇНСЬКА ПРОФЕСІЙНА МОВА: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

На базі кафедри української мови ТДМУ 23-24 червня відбулася II регіональна науково-практична конференція, присвячена актуальним проблемам функціонування української професійної мови у синхронічному та діяхронічному аспектах.

Ігор ГАВРИЩАК, викладач кафедри української мови

Матеріали до участі у заході подали не лише науковці з Тернополя, але й Івано-Франківська, Вінницькі, Києва, Харкова, Кривого Рогу, Полтави, Херсона, Сум. Роботу симпозиуму очолила завідувач кафедри української мови, доцент Марія Тишковиць.

З вітальним словом до учасників звернувся директор навчально-наукового інституту моделювання та аналізу патологічних процесів ТДМУ, доцент кафедри медичної фізики, діагностичного та лікувального об'єднання Валерій Дідух.

Доповіддю «Дві кодифікації медичної професійної мови» конференцію відкрив доцент кафедри української мови Володимир Юкало.

Про важливість формування комунікативної культури студентів вищих навчальних закладів розповіла доцент кафедри іноземних мов Іванна Ворона.

Із доповіддю «Дидактична медико-біологічна поема «Про властивості трав» Одо з Мена: тематика та проблематика» виступив викладач кафедри української мови Ігор Гаврищак.

Цікавою була доповідь доцента кафедри української мови Марії Тишковиць, де йшлося про назви контактів мобільного зв'язку в мовній практиці студентів медичного ВНЗ.

Проблеми медичних інтродуктивів у лексикографічній практиці 20-30 рр. XX століття присвятила виступ доцент кафедри української мови Тетяна Мельник.

Тетяна МЕЛЬНИК, доцент кафедри української мови

Аналіз діалектних назв пневмонії у говірках Підгаєччини Тернопільської області здійснила у своїй доповіді доцент кафедри української мови Оксана Новицька.

Учасники конференції підкреслили важливе значення української мови в професійній діяльності фахівців різних галузей та прийняли відповідну резолюцію.

За матеріалами II регіональної науково-практичної конференції «Українська професійна мова: історія і сучасність» опубліковано збірник тез.

МЕНІНГОКОКОВА ІНФЕКЦІЯ ТА ЇЇ ПРОФІЛАКТИКА

З ініціативи управління охорони здоров'я ОДА та ТДМУ на базі КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня» відбувся навчальний семінар на тему «Менінгококова інфекція та її профілактика». Метою заходу було загострити увагу лікарів-педіатрів, загальної практики-сімейної медицини, лікарів з медицини невідкладних станів на діагностичних критеріях і правильній тактиці надання медичної допомоги при цьому захворюванні. Мотивом до позачергового зібрання було збільшення кількості випадків захворюваності на менінгококову інфекцію серед дітей.

Про стан захворюваності серед дитячого населення на менінгококову інфекцію та аналіз проблем при наданні допомоги дітям області доповіла заступник начальника обласного управління охорони здоров'я ОДА Лідія Чайковська.

Професор Наталія Банадига (завідувач кафедри педіатрії ННІПО) прочитала лекцію «Підходи до діагностики та диференціальної діагностики менінгококової інфекції та невідкладна допомога на догоспітальному етапі», в якій висвітлила питання епідеміології, поширеності, захворюваності, смертності від менінгококової інфекції. Вона звернула увагу на погіршеність при встановленні діагнозу та особливості диференційної діаг-

Наталія БАНАДИГА, професор ТДМУ

ностики цієї патології. Згідно з чинними нормативно-правовими документами, висвітлено необхідний обсяг обов'язкових лікувальних заходів, транспортний протокол на догоспітальному етапі. Лекція викликала неабияку зацікавленість лікарів і спонукала до жвавої дискусії.

Наступну доповідь представила завідувач інфекційного відділення ТМДКЛ Ольга Дивоняк. Вона наголосила її питанням профілактики та роботі у вогнищі менінгококової інфекції. Впродовж цього року на стаціонарному лікуванні вже побувало 28 хворих. Як правило, це

недужі з різних куточків краю та міста Тернопіль, які відвідують дошкільні дитячі заклади, контактують з дорослими й дітьми в сім'ях. Відповідно спостереження за контактними надзвичайно відрізняється.

Семінар продовжив завідувач ВАІТ ТМДКЛ, дитячий анестезіолог Ігор Чорнота з доповіддю на тему «Надання невідкладної медичної допомоги дітям з менінгококовою інфекцією, менінгококцемією на госпітальному етапі». Він наголосив на проблематиці пізньої госпіталізації та неправильному транспортуванні хворого до лікувальної установи. Звернув увагу на медикаментозне забезпечення та правильне введення препаратів.

Світлана Маціпура, лікар-епідеміолог ДУ «Тернопільський обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України», виступила з коротким повідомленням про «Вимоги до епідспостереження за контактними та бактеріоносіями», зупинившись на методах виявлення контактних осіб та бактеріоносіїв у лікувальних закладах.

На завершення семінару виступила головний спеціаліст-педіатр управління охорони здоров'я ОДА Майя Голяк з доповіддю «Організація надання медичної допомоги дітям».

(Інформацію надала кафедра педіатрії ННІПО)

ДАТА

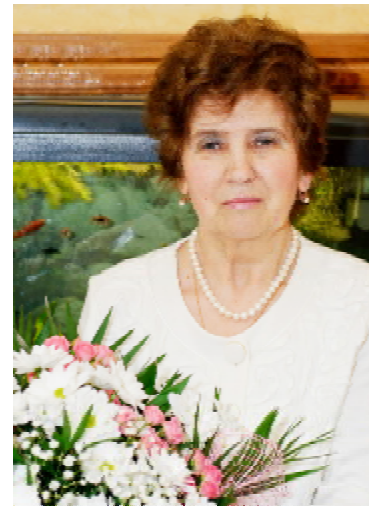
1 липня відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ, кандидат медичних наук Світлана Михайлівна ДЕМ'ЯНЕНКО.

Вельмишановна Світлано Михайлівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Івано-Франківського медінституту, шести років практичної лікарської роботи, 12-ти років — асистентом кафедри факультетської терапії Мордовського державного університету у стінах ТДМУ імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли 18-літній трудовий шлях асистента спочатку кафедри терапії № 2, згодом — асистента кафедри факультетської терапії.

Після завершення науково-педагогічної діяльності на кафедрі Ви впродовж 13 років реалізовували свій великий клінічний досвід, працюючи викладачем приватного медичного коледжу.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога і вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною була Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, відповідальною за лікувальну роботу та підготовку інтернів на кафедрі, лектора товариства «Знання». Ваші порядність, працелюбність, інтелігентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Світлано Михайлівно, доброго здоров'я, невичерпного життєвого оптимізму, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили,

Щоб довгі літа плечей не схилили,

Щоб спокій і мир панували на світі,

Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

ОБЛАСНИЙ КОНКУРС БРИГАД ШВИДКОЇ ДОПОМОГИ НАЗВАВ НАЙКРАЩИХ

У Тернополі відбулися обласні змагання бригад швидкої медичної допомоги, які організував Центр екстреної меддопомоги та медицини катастроф і кафедра екстреної та невідкладної медичної допомоги ТДМУ. Їм передували змагання на звання найкращої бригади «швидкої» в районах. За їх результатами визначили переможців – 18 команд, які взяли участь у фінальних (обласних) змаганнях.

Швед від імені ректора ТДМУ, професора М.М. Корди привітав учасників з початком змагань, що стали традиційними. Адже відбуваються вони вже вшосте. – Ви вже переможці, бо стали кращими в своєму районі. Приємно, що бригада екстреної медичної допомоги області посіла перше місце на Всеукраїнському чемпіонаті. Це заслужена перемога. Переконаний: такі змагання потрібні й дуже важливі. Адже щодня трапляються випадки, коли країни потребують екстреної медичної допомоги. З різних причин. Зокрема, через серцево-судинні захворювання, які на першому місці серед усіх

Завдання «Чорні археологи» – найнесподіваніше. Медикам «швидкої» довелося рятувати п'ятьох потерпілих копачів бурштину, на яких здійснили збройний напад невідомі зловмисники. Жертви нападу були з вогнепальними пораненнями та сильними кровотечами, важкими ушкодженнями

В актовій залі Центру екстреної меддопомоги та медицини катастроф учасників конкурсу тепло привітав начальник управління охорони здоров'я облдержадміністрації Володимир Богайчук:

– Мені дуже приємно бачити таку потужну команду висококваліфікованих фахівців. Ви рятуєте людські життя, працюючи вміло та самовіддано. Недаремно під час VI Всеукраїнського чемпіонату бригад швидкої допомоги, що відбувся у Харкові в травні, тернопільська команда екстреної медичної допомоги здобула перше місце. Це говорить про ваш високий професіоналізм.

Завідувач кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги ТДМУ, професор Микола

патологій за поширеністю та можуть призвести до інвалідності або й смерті. На другому місці – онкозахворювання, на третьому – травми, далі йдуть отруєння. Різні етапи конкурсу передбачають відповідні конкурсні завдання. Зокрема, вони стосуватимуться серцево-судинної патології, різних травм і надання допомоги одночасно великій кількості потерпілих... Члени журі при оцінюванні звертатимуть увагу на якість, швидкість та чіткість алгоритму дій бригад «швидкої» на всіх етапах надання екстреної медичної допомоги.

Микола Іванович підкреслив: роль медиків «швидкої» важко переоцінити. «Прибуваючи на виклик, ви рятуєте життя в найскладніших ситуаціях, коли дія-

ти потрібно особливо швидко й ефективно. Адже в екстремальній ситуації час – золотий. Допомога, надана впродовж двох годин, – це врятоване людське життя, що може обірватися, приміром, внаслідок інфаркту міокарда. Відпрацьовуючи чіткий алгоритм надання медичної допомоги, проводимо конкурси, науково-практичні конференції, майстер-класи... Це дає позитивний результат у практичній роботі», – зазначив М.І. Швед.

Проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи ТДМУ, професор Степан Запорожан, вітаючи учасників конкурсу, поділився спогадами про той час, коли сам працював на «швидкій».

– Навчаючись в Києві в аспірантурі, я три роки виїжджав на виклики у складі бригади швидкої медичної допомоги й знаю, що значимість вашої професії переоцінити неможливо. Лікарі та фельдшери «швидкої» перші приходять на допомогу при травмах чи важких недугах і часто саме від них залежить людське життя.

За словами Степана Йосиповича, побувавши в Польщі, він був вражений рівнем розвитку там екстреної медичної допомоги. Скажімо, найдорожчий засіб транспортування постраждалих і хворих – вертоліт коштує 20 мільйонів євро, але там є все... Навіть операції можна робити. І головна перевага – нетравматичне прискорене транспорту-

вання в профільний медичний заклад.

Конкурсантів також тепло привітали директор Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф в області Михайло Джус і доцент кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги Роман Ляхович.

Місцем проведення змагань став парк ім. Т. Шевченка. Участь у них взяли 18 команд: 16 – з районів і 2 – з Тернополя. На кожну команду чекали чотири конкурси. Найважчим був «Сюрприз» з багатьма «потерпілими»: водій маршрутки не впорався з керуванням і на швидкості вдарився в бетонну перешкоду, внаслідок чого автобус змінив траєкторію руху й виїхав на зупинку, де покалічив майже 10 людей. Багато свідків ДТП згідно зі сценарієм заважали працювати медикам «швидкої».

У конкурсі «Фатальна поїздка» швидку (за легендою) викликали випадковий перехожий. Легківка, за кермом якої сидів водій років 50, на пішохідному переході збила 20-річну дівчину. До приїзду бригади ЕМД допомоги постраждалим ніхто не надавав.

Добре впоралися бригади швидкої із завданням «Смачний сніданок». «Швидку» викликали в парк, де два чоловіки, влаштувавши невеличкий пікнік, вживали алкоголь. Раптово одному стало погано й він знепритомнів, інший кілька разів блював, тому зателефонував на «103».

кінцівок.

Добре спрацювали студенти медуніверситету, правдиво вдаючи потерпілих, жертв і свідків подій.

Під час конкурсу всі бригади екстреної меддопомоги діяли професійно та злагоджено, тож

журі нелегко було визначити переможців. А підсумки такі: перше місце посіла бригада швидкої допомоги з Тернопільської підстанції № 1 (лікар Ольга Прохоренко, фельдшери Ірина Фецько і Олександр Сорокін, водій Мирон Баяк), друге – у бригади «швидкої» з Ланівців, на третьому – бригада швидкої допомоги з Тернопільської підстанції №2.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ВІДМІННИК НАВЧАННЯ

ВІТА КОСОВСЬКА: «ПИЩАЮСЯ СВОЇМ УНІВЕРСИТЕТОМ»

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

– Настало літо. Якому виду відпочинку надасте перевагу?

– Люблю активний відпочинок. Сім років танцювала в народному аматорському ансамблі бального танцю «Альянс». Захоплююся спортом. У школі моїм улюбленим видом спорту був волейбол. У футбол теж грала. Дуже добре, що в нашому університеті працюють секції з волейболу, футболу, тенісу та інші

й студенти можуть обирати те, що подобається. Я вибрала стретчинг, бо хотіла спробувати щось нове. Це вид фітнесу для дівчат – комплекс вправ, спрямований на розвиток гнучкості, поліпшення еластичності м'язів і рухливості суглобів. У нас дуже хороший тренер – асистент кафедри фізичної реабілітації здоров'я людини та фізичного виховання, майстер спорту України Віктор Львович Назарук. А ще я люблю біг. Навіть під час на-

вчання стараюся знайти час, щоб побігати, бо вважаю, що треба чергувати працю та відпочинок. Це допомагає уникнути перевантажень. Плани на літо? Відпочити після сесії й підготуватися до навчання та складання «Кроку», який нас, третьокурсників, чекає наступного року. Збираємося також групою вирушити в якусь спільну цікаву мандрівку. В Україні стільки мальовничих місць!

– Ваше улюблене свято...

– Новий рік. Він є символом початку чогось нового, а все нове – це завжди цікаво. До того ж Новий рік – сімейне свято, коли збирається разом вся родина на чолі з бабусями та дідусями. Його тепло зігріває серце весь наступний рік.

– Ваш рецепт успішного навчання.

– Старанно готуватися та бути уважним під час кожного заняття, щоб якомога краще засвоїти тему. Навчання, по суті, забирає весь час, але від занять спортом, читання книг, перегляду фільмів теж не відмовляюся. Головне – розпланувати свій день по годинах і діяти згідно з планом. Тоді все вдасться.

Студентське життя в ТДМУ

багате на цікаві заходи. Разом з групою не раз бувала на виставах Тернопільського драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка, працювала як волонтер у Логістичному центрі допомоги бійцям АТО, допомагала також дитячому будинку.

– Чи є у вас улюблений афоризм?

– Це рядки Ліни Костенко:
«І все на світі треба пережити.
І кожен фініш – це, по суті, старт.
І наперед не треба ворожити,
і за минулим плакати не варт».

Лідія ХМІЛЯР

ЗДОБУТКИ КЛІНІЧНОЇ ТА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ

Форум з такою назвою уже став традиційним у нашому університеті. Щорічна науково-практична конференція є своєрідним підсумком результатів теоретичних, експериментальних і клінічних наукових здобутків наших науковців цього навчального року. Цьогоріч майже 100 науковців ТДМУ зареєструвалися для участі в конференції. Спочатку вони представили свої стендові доповіді. Презентації відбулися у шести секціях — «Внутрішня медицина. Інфекційні хвороби. Психіатрія та неврологія», «Хірургія. Онкологія. Травматологія», «Стоматологія. Оториноларингологія. Офтальмологія», «Охорона материнства та дитинства», «Експериментальна медицина. Морфологія у нормі та при патології. Здобутки сучасної фармації», «Соціальна медицина. Біоетика. Оглядові та аналі-

Ігор ДЗЮБАНОВСЬКИЙ, професор

тичні роботи». Загалом представили 70 науково-дослідних робіт біля стендів.

Пленарне засідання відкрив проректор з науково-педагогічної роботи ТДМУ Аркадій Шульгай. Він від імені ректора університету, професора Михайла Корди привітав усіх присутніх з успішним початком роботи форуму, акцентувавши увагу на вагомих здобутках в організації наукової діяльності в усіх підрозділах університету. «Такі досягнення є результатом колективної роботи кафедр, відзначаються новизною тематики та інноваційно спроможними результатами. Наукові дослідження вчених ТДМУ виконані в руслі актуальних тематик сучасної медицини з використанням аналітичних підходів до отриманих результатів та їх об'єктивного

Аркадій ШУЛЬГАЙ, проректор ТДМУ, професор

обґрунтування. Тішить й той факт, що наші працівники беруть участь у міжнародних наукових програмах, публікують власні роботи у всеукраїнських і зарубіжних виданнях з високим індексом цитування», — наголосив Аркадій Гаврилович.

Пленарне засідання розпочав голова Асоціації хірургів Тернопілля, завідувач кафедри хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти ТДМУ, професор Ігор Дзюбановський. Його виступ був присвячений вшануванню пам'яті відомого хірурга, видатної особистості, професора Юрія Теофіловича Коморовського. У своїй промові Ігор Якович, зокрема, зазначив, яку неocenну роль відіграла ця

постать у становленні національної хірургії та тернопільської хірургічної школи, детально розповів про хірургічну практику відомого науковця. У наступній частині доповіді Ігоря Дзюбановського йшлося про впровадження та розвиток ідей Юрія Теофіловича Коморовського в

Перший проректор ТДМУ, професор Олександр КОВАЛЬЧУК вручає грамоту переможцю конкурсу на кращі роботи науковців і молодих вчених ім. Л.Я. Ковальчука Романові КОХАНУ

працях його учнів. Зокрема, він поділився власним досвідом у хірургічному лікуванні виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки.

Зоя САЛІЙ, доцент

Доцент ТДМУ Наталія Теренда розповіла про стан захворюваності на серцево-судинні захворювання в Україні та виклала прогностичну оцінку цієї патології. Метою науковця було вивчити динаміку показників поширеності та захворюваності мешканців України на недуги системи кровообігу в регіональному аспекті впродовж 1996–2014 років та спрогнозувати їх зміни до 2025 року. На жаль, висновки виявилися невтішними: поширеність хвороб системи кровообігу в Україні до 2025 р. зросте на 40,1%, гіпертонічної хвороби — на 66,0%, стенокардії — на 73,5%, інфаркту міокарда — на 24,0%. Первинна захворюваність на хвороби системи кровообігу прогнозовано збільшиться на 32,0%, гіпертонічну хворобу — на 56,7%, стенокардію — на 61,1%. Поширеність та захворюваність наведених нозологій ймовірніше зросте у Південно-Східному та Південному районах.

Із зацікавленням слухали присутні доцента кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології доцента Зою Салій, яка мовила про клініко-параклінічні особливості наслідків черепно-мозкової травми.

Доцент кафедри первинної медико-санітарної допомоги та

загальної практики сімейної медицини Неоніла Корильчук у своїй доповіді порушила тему коморбідних станів у практиці сімейного лікаря, зокрема, проблему ожиріння. Хвороби, що супроводжують ожиріння — цукровий діабет 2 типу, АГ, дисліпідемія, атеросклероз і пов'язані з ним захворювання, синдром нічного апное, гіперурикемія, подагра, репродуктивна дисфункція, жовчнокам'яна хвороба, остеоартрити, онкологічні захворювання (у жінок — рак ендометрію, шийки матки, яєчників, молочних залоз, у чоловіків — рак простати; рак прямої кишки в осіб обох статей), варикозне розширення вен нижніх кінцівок, геморої. Для успішного виконання програми зі зниження та підтримання досягнутої маси тіла є необхідним: кваліфіковані фахівці різного профілю, програми зі зниження маси тіла, що містять чіткі рекомендації з харчування, фізична активність та тривала зміна способу життя хворих, регулярний моніторинг з обов'яз-

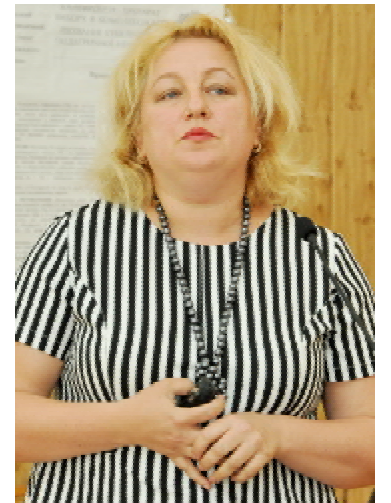

ковою реєстрацією показників, що відображають ефективність лікування, застосовувати всі можливі програми для зниження ваги та її утримання. Таким є висновок дослідження, що провела науковець.

Після заслуховування та обговорення доповідей було оголошено переможців конкурсу на кращі роботи науковців та молодих вчених ім. Л. Я. Ковальчу-

ка. Нагороди авторам найкращих робіт вручав перший проректор ТДМУ, професор Олександр Ковальчук. Переможцями стали: Андрій Продан, клінічний ординатор кафедри хірургії ННІ ПО, за роботу «Визначення ознак недиференційованої дисплазії сполучної тканини у хворих на варикозну хворобу вен нижніх кінцівок» (науковий керівник — проф. І.Я. Дзюбановський), Соломія Крамар, асистент кафедри гістології та ембріології ТДМУ, за роботу «Морфологічний стан шкіри при експериментальній термічній травмі» (науковий керівник — проф. К.С. Волков), Яна Іванків, аспірант кафедри фармакології з клінічною фармакологією, за роботу «Протекторний вплив мелатоніну за умов експериментального цукрового діабету 1 та 2 типу» (науковий керівник — проф. О.М. Олещук).

Загалом під час роботи конференції заслухали й обговорили понад 30 доповідей та повідомлень, які стосуються наукового висвітлення питань щодо шляхів удосконалення діагностики, лікування й профілактики захворювань внутрішніх органів. Особливу увагу зосередили на висвітленні останніх рекомендацій Європейського товариства

Неоніла КОРИЛЬЧУК, доцент кардіологів та асоціації кардіологів України, затверджених на XIV Національному конгресі кардіологів України.

За результатами конференції прийняли рішення щодо вибо-

ру тактики лікування пацієнтів при поєднанні у них найбільш розповсюджених коморбідних патологій, а також підвищення якості діагностики, лікування, реабілітації та профілактики цих захворювань, впровадження нових методик лікування в медичних закладах краю.

Лариса ЛУКАЩУК, Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)

ВІН ПІДКОРИВ СВОЇ РОКИ

15 липня – 80 років завідувачу кафедри патологічної фізіології ТДМУ, професорові Юрію Івановичу БОНДАРЕНКУ.

Вельмишановний Юрію Івановичу!

Сердечно вітаємо Вас з 80-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після трьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли майже 52-літній трудовий шлях від аспіранта до про-

фесора кафедри патологічної фізіології, яку впродовж останніх чотирьох років очолюєте. Особливо цінуємо семирічний період Вашої плідної діяльності на чолі навчально-наукового інституту моделювання та аналізу патологічних процесів.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників першого покоління, відомого вченого-патофізіолога, досвідченого педагога, методиста та

організатора навчального процесу, вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як голови обласного товариства патофізіологів, члена спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій, члена редколегії трьох наукових журналів, наукової комісії уні-

верситету, голови консультативної ради університету, неординарного лектора товариства «Знання» та «Просвіти».

Ваша професійна й громадська діяльність відзначені медаллю «Ветеран праці», грамотою Міністерства охорони здоров'я України, грамотою Тернопільського міського голови, численними подяками ректора університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до

людей заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і науковців.

Бажаємо Вам, вельмишановний Юрію Івановичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Хай стелиться життя розмаєм
І хилить щастя повен цвіт,

Ми від душі бажаєм
Здоров'я міцного і многа літ.

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я.Горбачевського

Melius est nomen bonum quam magnae divitiae.

Добре ім'я краще, ніж велике багатство.

Недаремно кажуть: «Життя людини – то і є сама історія». Бо й справді, людина про яку йдеться, була свідком великих зрушень і змін в історії нашої країни: це і воєнне лихоліття, і повоєнна розруха, і величезні економічні зрушення, і так звана «перебудова», і врешті-решт здобуття незалежності України. Прізвище високоповажного Юрія Івановича стало легендою не лише в історії Тернопільського медичного університету, але й усієї України.

Отож усе спочатку. Народився Юрій Іванович Бондаренко 1936 року. Був другою дитиною в сім'ї, а всього їх було четверо. Його дитинство у важкі воєнні та повоєнні роки. Він рано втратив найдорожчу людину – свою матір. Знайомство з медициною для нього почалося з Київського медичного інституту, де навчався протягом двох років. Коли 1957 року в Тернополі відкрився медичний інститут, його в числі перших студентів перевели сюди на третій курс для продовження навчання. І надалі все життя Юрія Івановича було пов'язане з нашим ВНЗ. Лише на кілька років він залишав стіни alma mater, коли працював ліка-

рем у Микулинецькій районній лікарні.

1964 року він повернувся у рідний університет, де працює й донині. Юрій Іванович вступив до аспірантури при кафедрі патологічної фізіології, де під керівництвом проф. Е.Н. Бергера успішно виконав і захистив кандидатську дисертацію та став працювати асистентом. Тут у подальшому відбулися його професійне та кар'єрне зростання. Він став доцентом, захистив докторську дисертацію. 1991 року Юрію Івановичу присвоїли вчене звання професора. Професор Ю.І. Бондаренко – автор понад 450 наукових і навчально-методичних публікацій, у тому числі п'ятих авторських свідоцтв і патентів на винаходи, трьох інформаційних листів, схвалених МОЗ України, монографії, трьох навчальних посібників, у тому числі англійською мовою. Під його керівництвом захищено три докторські і сім кандидатських дисертацій.

Юрій Іванович бере активну участь у громадському житті. Тривалий час завідував аспірантурою Тернопільського медичного інституту, працював секретарем методкому, відповідальним секретарем Державної екзаменаційної комісії, був керівником госпдоговірної теми. Багато років виконував обов'язки

завуча кафедри, працював директором інституту. Проф. Ю.І. Бондаренко є головою та членом численних комісій. Він професійно читає лекції англійською мовою, цікаво проводить практичні заняття, створює оригінальні презентації та наповнює новою інформацією WEB-сторінку університету.

Але незважаючи на займані посади та високі досягнення, Юрій Іванович завжди був та

залишається доброю, чуйною людиною. Двері його кабінету завжди й для всіх відчинені. Молоді викладачі часто звертаються до нього за порадою, він завжди знаходить час, щоб кожного вислухати, допомогти. Його енергії можуть позаздрити молоді співробітники. Професор Юрій Бондаренко завжди в курсі всіх подій та новинок у науці, радо ділиться своїми знаннями з колегами і учнями.

Де б не працював Юрій Іванович, завжди проявляв ініціативу та велику працездатність. Щоранку, коли приходиш на кафедру патологічної фізіології, то першого, кого зустрічаєш там – звісно, Юрія Івановича. Коли йдеш з роботи, то він все ще працює. Часто на вихідних професор працює на кафедрі. Відпустку Юрій Іванович також проводить на кафедрі. Просто диву даєшся, де в людини береться стільки енергії до праці.

Хоч голову його вкрила сивина, та ніколи не скажеш, скільки йому років, а вже за п'ять хвилин спілкування взагалі забуваєш про віковий бар'єр. Та не лише про віковий. Спілкування з Юрієм Івановичем – легке, невимушене та приємне. Будучи завідуючим кафедрою, він ніколи ні на кого не підвищив голосу, а вся робота, яку потрібно виконати, робиться швидко й вчасно. На кафедрі він створив атмосферу доброзичливості та людяності, що як кажуть, зранку хочеться йти на роботу. У колективі панує командний дух, адже Юрій Іванович людина, за яку хочеться триматися.

Сьогодні складаємо щирі подяку великому професорові, справжньому Учителю, мудрому наставнику, справедливій, добрій, чесній Людині. Для своїх учнів Ви, Юрію Івановичу, стали цілою епохою у вітчизняній науці.

Щиро бажаємо Вам міцного здоров'я, невичерпної енергії, натхнення, оптимізму та нових плідних здобутків. А ще зичимо, щоб поруч з Вами завжди була працююча, віддана й випробувана команда однодумців, яка завжди підтримуватиме вогонь Ваших мудрих ідей та помислів. З ювілеєм Вас, дорогий Учителю!

Колектив кафедри патологічної фізіології ТДМУ

9 липня відзначатиме ювілейний день народження ветеран ТДМУ Анна Ігорівна ТКАЧЕНКО.

Вельмишановна Анно Ігорівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Львівського політехнічного інституту, 15 років інженерної роботи на виробництві у стінах ТДМУ імені І.Я. Горбачевського Ви успішно пройшли майже 20-літній трудовий шлях інспектора одного з найважливіших підрозділів – навчального відділу, асистента кафедри медичної інформатики.

Глибоко поважаємо й шануємо Вас як одного з організаторів навчального процесу, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання

своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, інтелегентність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Анно Ігорівно, доброго здоров'я, невичерпного оптимізму, людського тепла, душевного спокою, доброти, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється хата,
Достатком, щирістю і сонячним теплом,
Хай буде вірних друзів в ній багато,
Прихильна доля огорта крилом!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

14 липня відзначатиме ювілейний день народження доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією ТДМУ Віра Олексіївна СИНІЦЬКА.

Вельмишановна Віро Олексіївно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту та успішно пройшли понад 30-літній трудовий шлях клінічного ординатора, аспіранта, асистента, а останні понад 13 років – доцента кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-педіатра, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Активною є Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, заступника голови профкому університету, сек-

ретаря спеціалізованої вченої ради з захисту дисертацій.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Віро Олексіївно, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Здоров'я й щастя зичим не на рік –
На все життя бажаєм щиро.

Щоб більше радісних траплялося земних,
Щоб серце Ваше не боліло,
Щоб радісним і довгим був ваш вік
З добром, любов'ю, спокоєм і миром!

Ректорат і профком ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

